

1722, 8

31

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
QVA
MATERIA VECTI-
GALIIUM ATQVE COM-
MISSORUM PROPONITUR,

ET
MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE

REVERENDISSIMO ET PERILLUSTRI DOMINO,

DOMINO

IO. JOACHIMO HAHN,

EPISCOPO METELLOPOLITANO,

Eminentissimi Archi-Episcopi & Principis Electoris Moguntini per Thuringiam, Hassiam & Eichsfeldiam in Pontificalibus Vicario Generali, Ejusdemque Archi-Episcopalis Curie Pro-Vicario Generali, SS. Theologiae & Juris Utriusque Doctore, Protonotario Apostolico, Comite Palatino, Insignium Ecclesiarum Collegiarum ad Gradus B. M. V. & ad S. Joannem Moguntiae respectively Scholastico, Canonico Capitulari, & reliq.

AMPLISSIMO ANNUENTE ICTORUM ORDINE
IN ALMA ET PER-ANTIQUA HIERANA

SUB PRÆSIDIO

DN. JOH. HENRIC. Meiers/
JCTI.

LECTORAL. REGIMIN. CONSILIARII, DECRETAL. PROF. PUBL. FACULT.
JURID. P. T. DECANI, UNIVERSITAT. SENIOR. ET JUDIC. PROVINCIALIS
ASSESSORIS PRIMAR. &c.

PRO LICENTIA

SUPREMOS IN UTROQUE JURE HONORES, NEC NON
PRIVILEGIA DOCTORALIA,

MORE MAJORUM, ADIPISCENDI,

DIE IV. APRILIS M DCC XXII.

IN AUDITORIO ICTORUM MAJORI, HORIS CONSVETIS
ERUDITÆ DISQUISITIONI PUBLICÆ DEFENDENDA, OFFERTUR

PER AUTOREM

JOH. GEORG. AMBROSIUM,

Haffo - Schmalcaldenfem.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

In
Gratitudinis Tesseram
ob

Collatum Familiæ stipendium

INCLYTÆ AC GENEROSÆ FAMILIÆ
WOLFFIANÆ
GENEROSO PRÆNOBILISSIMOQVE
DOMINO

DOMINO

ANTONIO MARSILIO
WOLFF

à TODENWARTH,

Familiæ laudatissimæ Wolffianæ Seniori &
Stipendiorum ejusdem Collatori Meritissimo &c.

Nec non

Generosis, Prænobilissimis, Doctissimis, Gravisimisque

DOMINIS

DOMINIS à TODENWARTH,
CÆTERISQVE FAMILIÆ WOLFFIANÆ
MEMBRIS

Specimen hoc inaugurale

D. D. D.

AUTOR.

in
Gedruckte Tafeln
Collum Famis spondium
INCLITE AC GENEROSI FAMILIE
WOLFFIANE
GENEROSI FAMILIE WOLFFIANE
DOMINO
DOMINO
ANTONIO MARZILLO
WOLFF
+ TODENWARTH.
Familiis iudicialibus Wollfianis spondium &
Spondium iudicialium Collum spondium etc.
Hoc non
Generosus Famis spondium spondium spondium
DOMINIS
DOMINIS + TODENWARTH.
GENEROSI FAMILIE WOLFFIANE
MEMBRIS
Specimen hoc spondium

a. a. d.

AUTOR

I. N. D. N. J.

§. I.

Non minimum inter partes summi Juris, Principi in subditos competentis, locum tenere illud, quod vocant *Tributa ac Vectigalia imponendi*, & tam ex hinc-inde reduntante utilitate ratione Principis, quam necessitate subditorum expeditum est; Primum Jus Principis in subditos consistit in eo, ut possit *LL. præscribere*, civibus circa usum eorundem, ad utilitatem civitatis attemperandum; secundum, & quod præsentis Dissertationis Inauguralis erit materia, est *Tributi & Vectigalis Impositio*; Et tertium *Dominium sive Imperium Eminens*; De primo & tertio mens mea non est jam inquirere, qui d, quantumque Principibus competat, in specie, an *Dominium Eminens*,

vel potius Imperium sit appellandum, siquidem famosa hæc satis agitata quæstio fuit inter *Job. Fried. Hornium*, qui hoc assererat, & *Willhelmum Lyscrum*, qui negabat, & loco Dominii, Imperium substitui volebat; nam ni fallor, is solummodo est de terminis; quippe, quia bonus Princeps non abutetur Dominio illo, malus verò bona subditorum invadet, etiam si loco Dominii Imperium substituatur, sed solummodo de *Vectigalibus*, tanquam secunda parte.

§. II.

Vectigalis vocabulum in Jure nostro ambiguum est, & significat vel pensionem illam, quæ ex prædiis locatis, id est Emphiteuticis, sive vectigalibus reipublicæ præstatur, t. t. *si ager vectigal. petat.* vel Generaliter, quicquid emolumenti & compendii ex quacunque re ad publicum capitur & exigitur, quale est Vectigal portus; Vectigal venalium rerum; salinarum, metallorum & picariarum l. 59. §. 1. de *hered. instit. l. 17. de V. S.* hoc loco solum significat illud, quod pro invectione mercium debetur. Tributum verò & stipendium olim ita differebant, ut illud Principi, hoc verò populo ex provinciis præstaretur, ut monet *Theoph. ad §. per tradit. 41. Inst. de rerum divis.* Hodie nulla inter hæc est differentia, ut rectè monet *Cujacius 7. observ. 13.*

§. III.

Vulgo Vectigal est reditus ab iter facientibus ad sui rerumque suarum securitatem, pro usu viæ publicæ in transitu Domino territorii, vel Fisco solvendus; vulgò der *Zoll, das Gelait*; Si pro mercibus, Jumentis

mentis, curribus, vel aliis rebus quas secum portat Viator solvendum sit, generis nomen retinet, vel *Portorium* vocatur; si pro solius personæ transitu *Pedagium*. vid. *L. 60. §. pen. ff. Locat.*

§. IV.

Jus Imponendi Vectigalia solummodò Principi competit, non verò civitatibus inferioribus permiffum, quia ex hoc dependet Jus continuandæ exactio- nis & primariò ad Regalia pertinet, quin imò *Mevius part. 7. decis. 158. n. 5.* Expresse statuit: Interest cum superiorum, tum reipublicæ, ut civitatibus non sit licentia arbitraria, cum multum excedant illarum potestatem. Etsi enim, dicit, omnimoda Jurisdictio illis competet, juxtimque plena suis utendi fruendi facultas, non tamen ultra licet, quàm in subje-ctos communitati, ad alios extendi non debet, Ejusmodi enim datæ & gabellæ non onerant modo Cives, sed omnes, quibus vita, Commoratio, aut Commmercium quoddam est in Civitate; ideo & Clericos, forenses, exemptos, vicinos, exteros, in quos tamen Civitati nihil potestatis competit. Et Imperatores Severus & Antoninus rescripserunt in *L. 6. C. de Vectigalibus & Commiss. seqq.* Omnium rerum ac personarum, quæ privatam degunt vitam, in publicis functionibus æ-qua debet esse inspectio; hoc ideo dicimus, quia nonnulli privatorum felicitas suffragio proferunt sanctiones, quibus vectigalia vel cætera hujusmodi, quæ inferri Fisco moris est, sibi asserant esse concessa; Si quis ergo privatorum hujusmodi rescriptione nitatur, cassa eadem sit.

§. V.

Pro omnibus rebus invehendis, vel evehendis, vectigal generaliter solvitur, nisi quædam ob speciale privilegium sint immunes, inter quas olim erant, quæ proprii usus causa portabantur *l. 16. § 9 ff. de Publ. l. 5. C. eod.* & omnes indistincte personæ ad hoc obligabantur, quas constitutiones Principum ab eo non liberabant, uti jam temporis Fiscus, Principes, Comites, Nobiles Immediati Imperii. *Ord. Regim. August. de anno 1500. tit. Alle so in des Reichs Regiment, Legati, Clerici, Academici, Scholares, vid. Beieri harm. Struvio Schnob. Civil. Disp. ad Tit. 39. ff. de Publ. & Commiss. Thes. 20.*

§. VI.

Soluto vectigali, Fiscus est obligatus Viatori, cum ut ipsi præstet securitatem itineris cum rebus suis, ut à vi rapinæ & Latrocinii sit tutus; tum ut viam semper præstet planam & perviam, pontibus lapidibus & lignis stratam, ut sine difficultate transiri possit, & si contingat, Viatorem tam quoad personam, quam ejus res, præstare hoc onere, in via regia damnum aliquod sentire à latronibus, Dominus territorii & vectigalis hoc refarcire debet, *arg. l. 3. ff. de Off. Præs. junct. l. 44. ff. mandat. l. 2. C. de administrat. rerum publ.*

§. VII.

Hanc etiam sententiam *Rennemann membr. 3tio §. 33. Dissert. 51. de Vectigalibus* affirmat, verb. Pro quo vectigalis incommodo vicissim gaudere debent Viatores

tores, qui vectigal solverunt, hoc commodo, ut securi sint in territorio Domini, cui solum Vectigal iter facientes, adeo ut si damnum vel rapinam passi sint, sarcire debeat hoc Dominus, *Gail. observ. 64. & Mysinger s. observat. 70.*

§. VIII.

Quantitas Vectigalis solvendæ est incerta, & secundum constitutiones cujuscunque regionis variat. Jure Romano octava pars rei, vel æstimationis ejus exigebatur. *l. 7. l. 8. C. hoc tit.* Hodie verò secundum numerum, pondus, vel mensuram mercium, certa pecunia solvitur, pro cujuscunque loci consuetudine, quæ in vectigalibus spectanda dicitur, *l. 4. ff. S. fin. hoc tit.* ab ea quantitate verò est recessum, Sixtinus *lib. 2. de regalibus c. 6. n. 77.* quantumcunque verò sit in pecunia non rebus ipsis est præstandum, *l. r. ibi: pro rebus. C. de Vectigal.*

§. IX.

Publica utilitas etiam suadet & præcipit solutionem Vectigalium; Sunt enim Nervi reipubl. Test. Cicerone *pro Leg. Manii. & reipubl. conservant.* Neroni quidem primo sui Regiminis quinquennio voluntas eorum remittendorum inceserat, laudarunt propterea Magnanimitatem Patres, sed restituerunt, dissolutum ire Imperium arbitrantur, vid. *Tacitus l. 3. anal. Klock. de arar. l. 2. C. 69. n. 1. & de Contribut. C. 1. n. 56.* Et *Apostolus Paulus Epist. ad Romanos Cap. 13. v. 7.*
 Gehl Soll dem Soll gebühret, Furcht dem Furcht,
 B und

und Ehre dem Ehre gebühret. Summusque Legislator, JESUS CHRISTUS: Date Cæsari quæ sunt Cæsaris, & Deo quæ sunt Dei.

§. X.

Solutione hujus omisâ pro rebus illi obnoxiiis à personis immunitatem nullam habentibus, vel etiam si alias immunes, fraudulenter res aliorum suis adjiciant, *l. 11. §. 2. h. t. junct. l. 3. C. de naut. fœnor.* res in Commissum cadunt, & si postea paratus quis fuerit vectigal solvere *l. 16. §. 3. 12. h. t.* ut res, quas vehit fisco committantur, & Dominium earum rerum ipso Jure in Dominum vectigalis transeat, *l. 14. ff. de Vectigal. C. l. 2. h. t.* si tamen partem saltem earum rerum reticuit, non omnes, sed duntaxat illa pars committitur *arg. l. 58. ff. ad SCtum Trebell.*

§. XI.

Unusquisque licet non admonitus, merces, quas secum vehit, profiteri & debitum vectigal solvere obligatur, *Mevius in Jus Lubecense p. 2. Tit. 3. art. 5. n. 4.* Eo neglecto, merita transgressores coërcet poena, quæ suo antecedenti continetur, modò de veritate, illos vectigal defraudare voluisse, constat.

§. XII.

Hæc ex circumstantiis est judicanda & non sufficit ex sola delatione, si enim accusare sufficit, quis innocens erit? Sed requiritur, ut legitimis argumentis convincatur delatus, & quia doli difficilis est probatio,

tio, hic admittuntur conjecturæ & præsumptiones graves, v. g. si viam planè insolitam iverit, *l. qui fiscoles. 7. C. de navicul. nec iusta causa recedenti adfit, veluti periculum ex latronibus, inundatio, &c.*

§. XIII.

Ignorantia tamen non excusat, à pœna Commis-
si, *Menochius de arbit. Judic. 2. Casu 397. Rosenthal c. 5. Conclus. 49.* sed si ex errore viæ delatæ merces in aliquem locum excusandum putat Mercatorem *Marquardus de Mercatura l. 2. c. 3. n. 84.* Ut &, si vi tempestatis, aut meru piratarum, aut reparandæ navis causa, navis appulerit, quo aliàs ventura non esset, quicquid enim ex necessitate factum, id pœnam commissi non meretur, *l. 15. h. t.*

§. XIV.

Sin igitur contingat, quod viis publicis non utens, nulla necessitate coactus & omnibus in his actibus observandis circumstantiis nihilominus negligat debita præstare, incurrit in pœnam, quæ rerum commissi est, secundum Jus Civile sic enim *Modestinus pistor. Responso l. num. 2. c. 29.* statuit: Si quis vias inusitatas, omisissis regiis, ambulando defraudet gabel-
las, telonia ac vestigalia imposita transeuntibus, per territorium alicujus Domini, de Jure Civili fraudatores gabellarum committunt Merces suas, ipso Jure per *l. fraudat. vestigalis. 8. l. Commiss. 14. ff. de Publican.* & allegat præjudicium sequent: verbis: Sic memini inquit, & vidi practicum in mari Balthico an-

te portum Gedanensem. Quum enim ibi speculatores & stationarii Svecici in navi quapiam Belgicâ merces deprehenderent, quas mercator non indicaverat, ne scilicet propter easdem solveret vectigal, abstulerunt illas merces, tanquam ipso Jure Commisâs.

S. XV.

De Jure Saxonico licet statim sistere & detinere propriâ authoritate in persona, & rebus, donec persolvatur quadruplum ejus vectigalis, quod debetur, aut aliter Domino territorii accordet: *Landt-Recht art. 27. lib. 11.* huic adstipulatur *Benedictus Carpovius Jurisprud. Forensi Romano Saxonico. part. 4. Constit. 41. def. 15. n. 2.* De Jure Saxonico, qui valvarum, pontium, sive aquarum telonium non persolverit, quadrupliciter illud refundere tenetur; telonium autem forense qui non dederit, triginta solidos pœnæ nomine persolvit per textum allegatum: *Wer Brücken-oder Wasser-Zoll entführet, der soll dreyßig Schilling zur Bussse geben. Matth. Coler. part. 1. decis. 190.* scilicet, quia pœna manifesti furti est quadruplum, s. pœna 5. *Inst. de Obligation. que ex delict. nascuntur.* Restringunt tamen alii hanc dispositionem Juris Saxonici ad eos, qui ex negligentia, vel ignorantia vectigal haud solvunt, illos vero qui fraudulenter & dolosè peccant, arbitrariè, puta carcere, aut multa pecuniaria puniri ajunt, quod & praxis fori Saxonici hodie observat, teste *Aut. Consult. Constit. Saxon. Tom. 1. part. 4. quæst. 42.* Nam hac in re consuetudinem cujuscunque provinciæ attendi, notat *Job. Schneidevvin de feudis*

dis p. 2. n. 114. Ita sententionatum fuit ahn Schöff
zu Sangershausen, Mensle Jul. anno 1634. verb. sen-
tent. Nach fleißiger Verlesung und Erwägung der
Acten, daraus allenthalben, so viel zu befinden, daß
obgedachte 45. Rärner ihrer verübten Begünstigung
wegen, und daß sie das Glayt umfahren, und keinen
Zoll entrichtet, ein jeder um ein Neu-Schock in Straff
genommen werde. B. N. W.

§. XVI.

Neque hoc iniquum, cum ad Dominos cujus-
cunque territorii vel civitatis pertineant refeſtio via-
rum, & pontium, item præstationes annuæ ad Com-
munes necessitates pro rebus publicis, scholis, Ec-
clesiis, & similibus, l. *veſtigal. 10. l. omnium 6. l. Uni-*
versi 5. Cod. de Vect. & Commissis. Vicissim igitur sen-
tiant illi hoc Commodi, ac qualemqualem subleva-
tionem percipiant ex gabellis *Matth. Coler. de Process.*
Execut. part. 1. c. 3. n. 78. per ibidem allegata.

§. XVII.

In regno Hispaniæ mitior etiam in non profiten-
tes merces suas constituta est pœna, quam Jus Civile
observat, ut nempe, uti in terris saxonicis quadrupli-
catum *Veſtigal* solvatur, vid. *Azeved. ad constit. reg. l.*
6. tit. 11. leg. 7. num. 9. Et secundum Jus Lubecense
Nonuplum defraudati *veſtigalis* & præterea in pœ-
nam 4. marcarum defraudator condemnatur, id quod
iniquum nemo dixerit, quatenus ea pœna non trans-
cendit pretium rerum, quæ alias in *Commissum* ca-
terent;

terent; Ubi verò Vectigal tam magnum penditur, ut nonies auctum superet Commissi pœnam de ejus jure merito dubitatur. Nec, si præteritorum temporum vectigalia attendimus, ea mens Legislatorum fuit, hâc pœnâ durius, quàm Jure Communi receptum, invehere, sed hujus duritatem mitigare; idcirco contra Statuentium intentionem, auctis vectigalibus, non facile oportet exasperare statuta, succedit autem in locum illius hæc pœna statutaria, ideoque ejusdem regulis omninò censeri debet non secus atque vulgo dicitur: Surrogatum lapere naturam ejus, in cujus locum succedit *Mevius ad Jus Lub. p. 2. Tit. 3. artic. 6. n. 6. & sequent.*

§. XVIII.

Nihilominus tamen non statim aufertur possessio rerum commissarum, sed requiritur sententia declaratoria, & licet Dominio suo statim privetur, tamen eo ipso non amittit possessionem, vid. *Gail. l. 2. Observ. 51. n. 5.* Et *Brunnem. in ff. tit. de Publ. Vect. & Commiss. ad L. Com. 14.* Ut tamen opus sit sententia declaratoria, quamvis de consuetudine Publicani soleant res detinere, licet postea se sententiæ submittere cogantur, idem sentit *Rennem. Jurispr. ad h. 1.* Et *Aier. Process. Jurid. Observ. 3. n. 14.* similiter ait, quamvis propter non solutam debitam gabellam Dominium regulariter ipso Jure amittatur, tamen quoad possessionem auferendam requiritur sententia declaratoria ita *Bart. in dict. L. Commiss. & Beier. in harmon. Struv. Schnobet. Civil. disp. 19. ad Tit. de Publ. & Commis-*

sis Thef. 21. declarat, quod sententia hæc illos non pri-
vare, sed retrò cecidisse declarare debeat.

§. XIX.

Tempus reuisionis, siue terminus rerum Com-
missarum est quinquennium, hoc enim ei præterlapso
præscribitur, *l. 2. C. de Vectigal. & Commiss.* sed si pu-
pillus professus non sit, in pœnam quidem incidit, aut
si intra trigessimam diem Vectigal inferat, remittitur
illa, *l. Imperatores 7. §. ult. ff. de Publ. & minores, si
dolos abít, restitutionis in integrum beneficio gau-
dent, l. si ex causa 9. §. pen. ff. de Minor. quæ pœna et-
iam militibus remittitur, Jure Civili l. 3. C. de V. &
Com.*

§. XX.

Actio quæ Viatori, vel aurigæ, qui debitum Ve-
ctigal præstitit, & malitia, vel temeritate Publicani
circumvenitur, competit, est Prætorica ex edicto Præ-
toris vid. *l. 12. pr. h. t. l. 5. in fine C. l. 4. C. Vect. nov. in-
stitut. non posse l. 1. pr. §. 2. l. 12. §. 1. huc conf. l. 1. §. 12. &
seqq. de vi armat. l. 1. §. hæc autem vers. ceter. fam. furt.
fecisse dicat.* Quæ caveretur si publicanus ipse, vel alius
ejus nomine aut ejusdem familiæ aliquid vi ademerit,
furtum fecerit, damnum injuria dederit, aut illicite
quis publicè privatimque exegerit, atque res restitu-
ta non fuerit, intra annum in duplum, post annum
in simplum condemnatur, *l. 1. pr. §. 1. l. 9. §. 5.* Etiam
datur illis actio in factum, quæ intra annum alterum
tantum; seu duplum ejus quod inique exactum, cui
sim-

simplum inest, *l. r. §. 1. l. 9. §. 5. ff. de publ.* post annum simplum repetitur *l. 1. pr. ff. eod.* si per vim extortum, ipsi extra ordinem puniuntur. *d. l. 9. §. 5. ff. Ve&. Et Berlich. Conclusi. p. 4. Concl. 44. n. 26.* Furti tenetur, qui gabellam, vel tributum ultra debitum modum exigit.

§. XXI.

Vice versâ, si professio fuerit omiſſa, persequi potest Dominus Commissa vectigalium institutâ rei vindicatione *d. l. 14. ff. de publ. & Mervius in Jus Lubecense p. 2. art. 6. §. 3.* ait: Rei vindicatio ob eas publicano competit, & ipsa commissi actio naturam realis actionis, ubicunque res reperitur, intentari valeat, induit. *Bursat. Conf. 649. n. 20.* pariterque adversus hæredes, si ad eos res pervenit recte intentatur. *Berzachin. de gabellis p. 4. num. 39.* Idem *Menochius Consil. 1108. n. 13. & 14.* allegat præjudicium sequentibus verbis:

Non obstat etiam, si dicatur, hanc causam censi extinctam morte dicti hebræi qui fraudem commississe confessus est, quia respondetur, imò non esse extinctam, sed contra ejus filios & hæredes transmissam, quemadmodum responderant *Paulus in L. fraudati. princ. & Ulpian. in L. Commiss. de Publ. & Vectigalibus*, ubi *Bart. & reliqui.* Non repugnat demum quod *Serenissimus Dux* anno 1598 aboleverit omnia Crimina à dicto hebræo jam perpetrata, ordinaveritque adversus eum non esse aliquo modo procedendum, quia respondetur, prædictam abolitionem & liberationem

nem intelligi respectu pœnæ fisco Ducali applicandæ, non autem de pœnâ delatâ & quæsita dictis Dominis, causa fraudationis ab ipso hebræo Commissa, ut scribunt glossa in *L. venia, C. de in Jus vocando, Bart. Fulgos. & alii, quos refert ibidem Jaf. n. 10. Boer. in quest. 6. n. 3.* Concludo itaque, condemnandos esse prædictos hæredes dicti Josephi hebræi fraudatoris solvere summam liquidatam Juramento dicti Magnifici Domini Hieronymi Garotti.

§. XXII.

Hæc omnia, quæ de Materia Vestigialium in prioribus svis tractata generaliter usu observantur; an autem innocentis Domini ob factum alterius res in Commissum cadant, non parva inter DD. est disceptatio, perspicuitatis causa casum sequentibus proponam:

§. XXIII.

Mevius tanquam mercator committit merces suas Bernhardo, aurigæ, ut pro certa conductâ mercede illas ad locum destinatum transvehat, Bernhardus negligit, debitum Vestigial solvere, postea merces confiscantur, quæritur exinde an merces mercatoris, an verò solum æqui & currus aurigæ in Commissum cadant?

§. XXIV.

Nullum est dubium, Doctores hanc quæstionem tam affirmativè quam negativè decidisse, & quod Jus Civile attinet, plurimi legum textus, quod in Commissum cadant, statuunt, inde etiam *Mevius in Jus*

C Lube.

Lubecense art. 6. n. 17. & 18. part. 2. ait: Pœnam sentit Dominus mercium, cui etiam solutio vectigalis incumbit, L. cum in plures 60. §. 8. ff. Locat. Boer. decis. 173. num. 24. Hinc si nauta aut Muko, qui mercium vehendarum & vectigalis solvendi negotium in se suscepit, negligentius hoc administret, culpam ejus non secus, ac alterius Mandatarii Domino, salva saltem ipsi adversus eum actione obesse recte asseritur, Rosenthal in Tract. de Feudis. c. 5. concl. 39. lit. D.

§. XXV.

Non parum etiam facere videtur, quod ex regula generali Dominus teneatur pro servo suo, ita probat *l. 1. §. 4. Magistrum, & §. igitur prepositi. ff. de Inst. act.* & quod omnis culpa, quæ servo adscribi potest, adscribenda videatur Domino, qui tales famulos habuit; debuisset enim illorum conditionem explorare & novisse juxta *L. ultimam §. servorum ff. de naut. caup. stabul.* Et est quod memor sit Dominus non sui tantum, sed suorum esse reddendam rationem. Id quod scriptum reliquit Cicero his verbis: Sed cum & tuos amicos in tuam provinciam, quasi in prædam invitabas, ac cum illis & per illos prædare non statuebas tibi non solum de te, sed etiam de illorum factis rationem esse reddendam. Hinc fit ut delictum à servo commissum consensu domini perpetratum dicatur. *Bart. in l. de pupillo & si quis ipsi Praetori ff. de oper. novi nunciat.* cum ait: satis probari Magistrum, vel Principem metum consuevisse inferre, si illius familia verè id facere consuevit, cum Domini voluntate facere id

id præsumatur hoc & urget *L. 1. §. famil. ff. de publ. & Vestig.* quo loci scriptum est: Publicanos atque ita vectigalis Dominos teneri pro sua familia & officialibus, atqui officialis est is, cui à Domino mandata est cura alicujus rei.

§. XXVI.

Brunnem. in ff. ad L. fin. §. 11. de Vestig. n. 8. & 9. exemplum allegat Coloni, qui in prædio ferrum illicitè confecit; per quod fortè arma ferrea intelligenda, *Ant. Matth. ad L. 48. ff. tit. 10. c. 1. n. 3.* quæritur an id Domino præjudicet? quod negatur, & ait, unde probari potest sententia illorum, qui putant, factum aurigæ non solventis Vectigal innocenti Domino non præjudicare; sed multi, pergit n. 10. dicunt, contrarium esse receptius, qui tamen solent declarare suam sententiam, ut noceat aurigæ factum Domino, si hic solvendo; sed si solvendo non fit, dari Domino, restitutionem, *Favin. quest. 173. n. 50. Rosenthal de Fendis l. 5. concl. 4. lit. D. Rol. à Valle conf. 42. n. 30. vol. 3. & Mev. ad Jus Lub. p. 2. l. 3. art. 6. n. 19.* Cæterum si ille pauper & solvendo non fit, tunc nonnulli ex æquitate huic restitutionem in integrum indulgent, *Maul. de Homagio in tit. de Vectigal. 10. n. 53.*

§. XXVII.

Si merces & currus simul proprietario pertinent ad aurigam, hoc casu extra omne dubium esse arbitrator si Vectigal solvere omisit, ut postea ejus negligentia in Commissum cadant, quia debitam observantiam

tiam omisit, habet quod sibi ipsi imputet, cur propriis rebus non meliorem adhibuit diligentiam, & damnum quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur, Princeps etiam nemini facit injuriam, utendo jure suo.

§. XXVIII.

Quoniam autem ante omnia hoc observandum, leges iniquum judicasse, quod unus ex peccato alterius teneatur ita probat, *l. sancimus de poen.* qua dicitur, poenam suos tenere debere actores, & Glossa in *l. si quis in suo §. legis. C. de inoffic. testam.* & Juri & æquitati convenit, ut noxa sequatur caput, *l. crimina. ff. de poen. §. omnes Inst. de nox. act.* Regulariter Dominus non tenetur pro facto servi & famuli sui, *l. 2. in pr. ff. de nox. act.* hac quidem ex ratione, quia Dominus ignarus dicitur & præsumitur eorum, quæ à servo geruntur; Non ergo Dominus facti ignarus puniri debet, cum suis consensus non accesserit, & standum est huic regulæ, donec de contraria exceptione probetur, accedit & eorum sententia, qui dixerunt, Dominum non teneri scientem, delictum perpetrari à servo, cum prohibere non potuit, *l. 3. C. de pactis.* Atqui dubium non est, Mercatorem non potuisse impedire & prohibere defraudationem Vestigialis cum illud ignoraverit, & per consequens non teneri; suffragatur etiam hæc regula, opinione recepta Doctorum, quod tunc demum Dominus teneatur pro facto servi quando ex illo facto commodum sentit, ut scribunt, *Rom. & Jas. in l. de pupillo, §. si quis ipsi Prætori, de oper. novi nunciat.* at in præsentî casu hoc
secus

secus est; Communis etiam DD. opinio est, legem illam sive communem, sive municipale esse odiosam, & rigoris plenam, qua alter pro alterius delicto punitur, vid. *Bal. in l. dotis tuae C. de Jure dot.*

§. XXIX.

Quocirca Dominus Augustinus super librum Josuæ quæst. 8. scribit: quod etsi aliquando Deus pœna temporali ac visibili unum pro altero puniat, non tamen homo Judex id facere potest: *Alphonsus de Castro lib. 2. de justa hæret. punit. cap. 11.* Et licet eveniat, quod aliquando textus aliquem puniat pro errore alterius, id constituit magna aliqua de causa; sicuti videmus, ob gravissimum crimen hæresis; vel læsæ Majestatis humanæ, quo filius punitur ob delictum patris *l. quisquis C. ad l. Juliam Majest.* Quod factum est, tum quia timet lex, ne filii efficiantur imitatores scelerum patris; tum etiam, ut patres terreantur in personam filiorum, ut scribunt DD. *in dicta lege quisquis;* Et lex unum ex alterius facto non obligat; quin imò cum lex aliqua de causa statuit, unum pro alterius facto teneri, strictam recipit interpretationem, primario etiam de facto alterius unus non tenetur, cum, inscio & non consentiente, deliquit; Et hæc etiam ratio movet quod ubicunque actus, qui geritur, potest, me invito, exerceri, tunc, si præsens sum, non videor consentire *l. Casus de pign. act. & per consequens non teneor de facto illius, & etiam ille qui alias de facto alterius ut puta suæ familiæ tenetur, eo tamen casu non tenetur, cum ignorat familiam delinquere so-*

lum enim tenetur Dominus cum scivit familiam errare, & prohibere potuit, & non prohibuit. *l. 1. §. ff. quis ipsi pretor. ff. de oper. nov. nunciat.*

§. XXX,

Nibil etiam relevat lex 60 §. 7. *local. l. 23. ff. de Minorib. l. 10. C. de Procurator. l. f. §. 4. Nauch. Camp.* in quibus omnibus Domino imputatur quod fraudulose hominis operam elegerit, non enim creditur, Dominum fraudulose operas eligere, sed potius ejus, qui ab omnibus tanquam integræ vitæ ac famæ creditur, & si mercator aurigæ vestigal solvendum dedit, quia sub vecturæ pretio etiam continetur vestigal, iniquum foret innocentem Dominum ex dolo aurigæ privari re sua debere, cui etiam accedit, quod in Jure non alius effectus malæ electionis sit, quam quod datum inde datum resarciatur, & nullibi dicitur, quod eligens ultra damnum datum, aliquid solvere, ne dum quod crimina ab electo commissa ei imputari debeant; Et res durissima foret, si Dominus mercium ob dolum aurigæ, vel nautæ puniri deberet, cum naturæ regula sit, neminem ex facto, sive delicto alieno poenam pati debere.

§. XXXI.

His argumentis atque æquitate, tanquam moderatrice Juris ipsa suadente, potius aurigæ res, v. g. equi, currus, &c. non autem res Domini in Commissum cadere arbitror, quam sententiam etiam *Beatus Lauterbach.*

(23)

terbach. compendio Juris lib. 39. tit. 4. defendit. Idem Samuel de Coccej. ad hunc Tit. Siruv. Jurispr. Exercitatione so allegans Matth. ad h. t. factum nautæ, Merces non profitentis, non nocere Domino mercium, similiter Schacher Colleg. Pract. h. t. nisi ignorante Domino à servo, vel famulo sit factum, qui ob id capite ple-ctendus, commisis mercibus, equis & curru restitu-tis Domino.

§. XXXII.

Plures quidem rationes allegari potuissent, si opus fuisset; ast hæc sufficiant, & quia in casibus dubiis mitior est eligenda sententia, & potius in rebus arduis Princeps ad Condonandum, quàm ad puniendum proclivis censetur, non dubito, has allegatas sententias primariorum DD. Autoritate corroboratas atque summâ æquitate nitentes, rigori Juris esse præferendas, & innocenti Domino & Mercatori restitutione in integrum subveniendum, cur enim innocens ob factum alterius puniendus? cum Gloria Principis in Gratia maxime consistat. Cætera de hac materia diligentiori studio lubens relinquo.

FINIS.

COROL.

COROLLARIA.

1.

Publicanorum fides atque existimatio in
Juris textibus generaliter est exigua.

2.

Secundæ nuptiæ rarò secundæ.

3.

Juramenti delatio regulariter non admittitur
contra instrumentum publicum.

4.

Pecunia lustrica pertinet ad parentes, non
ad liberos.

COROL.

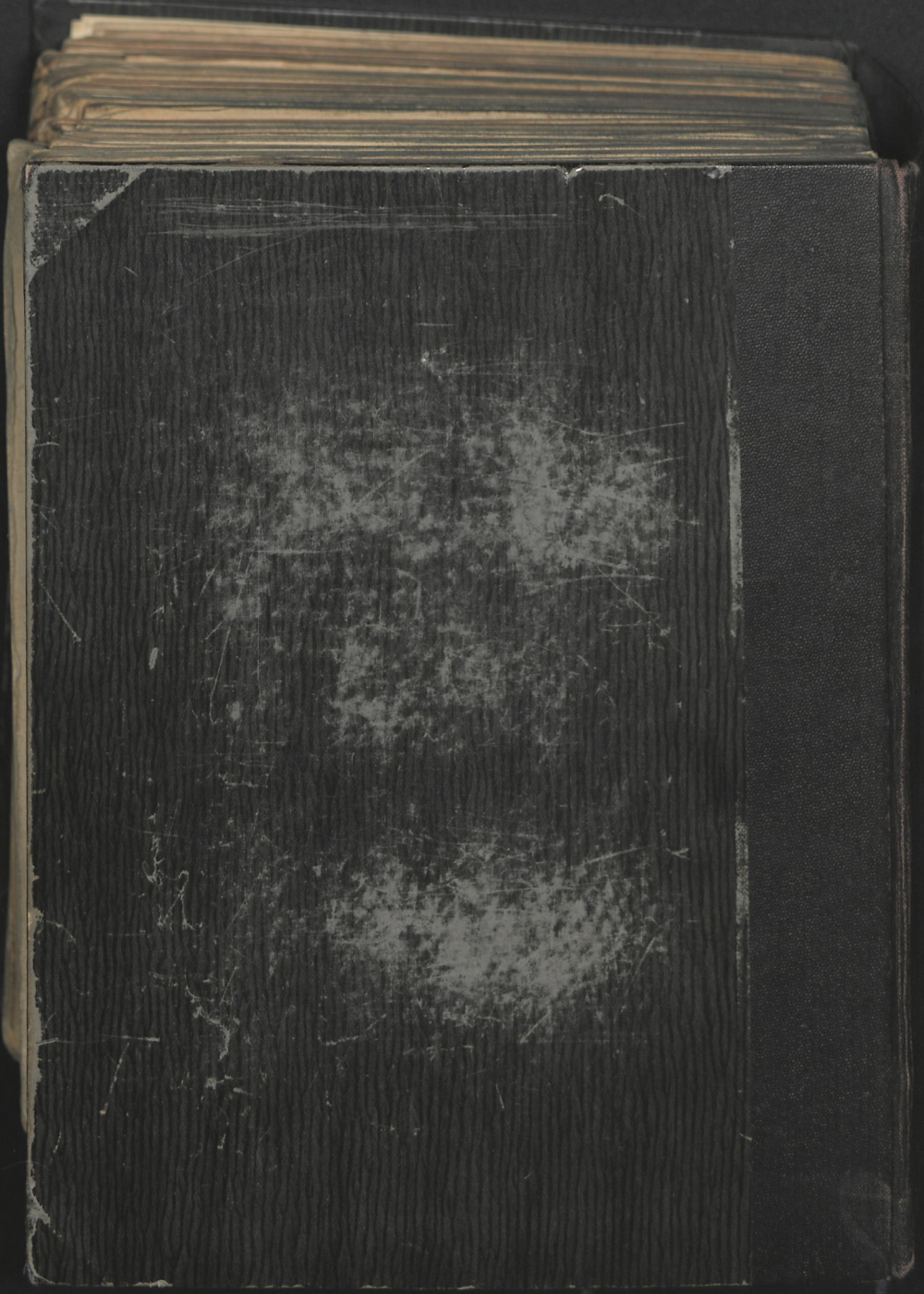
ULB Halle
001 585 339

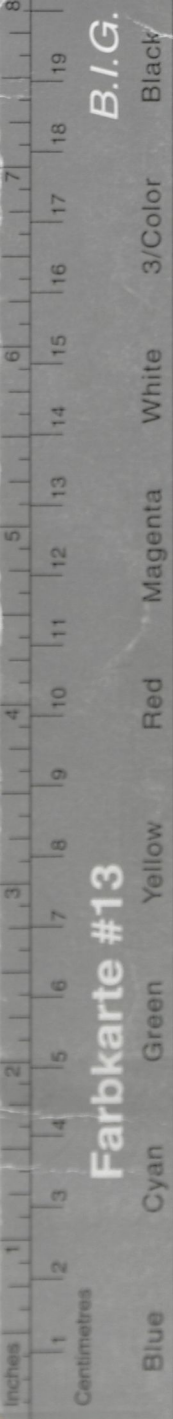
3

56

1722, 8

3A

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
^{QVA}
**MATERIA VECTI-
GALIIUM ATQVE COM-
MISSORUM PROPONITUR,**

ET
MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE
REVERENDISSIMO ET PERILLUSTRI DOMINO,

DOMINO
IO. JOACHIMO HAHN,

EPISCOPO METELLOPOLITANO,

*Illustri-
simo-
Comite Palatino, Insignium Ecclesiarum Collegatarum ad Gradus B. M. V. & ad S. Joannem
Moguntia respective Scholastico, Canonico Capitulari, & reliq.*

AMPLISSIMO ANNUENTE JCTORUM ORDINE
IN ALMA ET PER-ANTIQUA HIERANA
SUB PRÆSIDIO

DN. JOH. HENRIC. Meiers/
JCTI.

*LECTORAL. REGIMIN. CONSILIARII, DECRETAL. PROF. PUBL. FACULT.
JURID. P. T. DECANI, UNIVERSITAT. SENIOR. ET JUDIC. PROVINCIALIS
ASSESSORIS PRIMAR. &c.*

PRO LICENTIA
SUPREMOS IN UTROQUE JURE HONORES, NEC NON
PRIVILEGIA DOCTORALIA,
MORE MAJORUM, ADIPISCENDI,
DIE IV. APRILIS M DCC XXII.

IN AUDITORIO JCTORUM MAJORI, HORIS CONSUVETIS
ERUDITA DISQVSSIONI PUBLICÆ DEFENDENDA, OFFERTUR
PER AUTOREM

JOH. GEORG. AMBROSIUM,
Hasso - Schmalcaldensem.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

